

Załącznik do
Uchwały Nr XLIV/327/21
Rady Miejskiej w Orzyszu
z dnia 29 grudnia 2021 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

Orzysz 2021

We wszystkich podejmowanych działaniach przyświecać nam będzie myśl, że rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą społeczną - jedynym środowiskiem, w którym powinien odbywać się naturalny proces kształtowania osobowości jej wszystkich członków, szczególnie dzieci. Jest pierwszym i najbardziej naturalnym kręgiem środowiskowym, do którego dziecko wchodzi już przez sam fakt narodzin i trwa do momentu osiągnięcia dojrzałości społecznej. Należy dać mu szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową. Dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a szczególnie dzieci. W przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci, i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji, i organizacji pracujących z dziećmi, i rodzicami.

WSTĘP

Rodzina stanowi jedno z najcenniejszych dóbr ludzkości. Jest naturalnym miejscem wzrastania i rozwoju, środowiskiem, które kształtuje człowieka, gdzie dziecko oczekuje klimatu miłości, zrozumienia i z troskowania. Jest podstawą budowy poczucia bezpieczeństwa koniecznego do prawidłowego rozwoju dziecka, jak również prawidłowego funkcjonowania osoby dorosłej w społeczeństwie. Dzieci żyjące w rodzinie uczą się sztuki porozumienia z innymi, poszanowania odmienności oraz poczucia własnej i innych godności. Codzienny kontakt z kochającym członkiem rodziny daje możliwość na prawidłowy rozwój relacji międzyludzkich oraz pełny rozwój osobowości. Stworzenie atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia należy do obowiązków rodziców. Jest to również ich prawo i przywilej. To rodzice mogą nauczyć dzieci szacunku dla drugiego człowieka, rozwiązywania problemów bez krzyku i przemocy, wymiany poglądów bez kłótni i agresji. Czas poświęcony dzieciom na każdym etapie rozwoju zapoczątkuje w przyszłości.

Rodzina stanowi pierwsze naturalne środowisko wychowawcze, z którym styka się dziecko po urodzeniu. Przebiega w niej proces socjalizacji dziecka, kształtowanie jego osobowości, jak również przygotowanie do pełnienia ról społecznych. Dydaktyczne oddziaływanie rodziny ma fundamentalny wpływ na socjalizację młodego człowieka poprzez nieuświadomione przekazywanie wiedzy o otaczającym je świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem określonych wzorów zachowań. Rodzina wypełniająca swoje funkcje prawidłowo zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości, daje możliwość harmonijnego rozwoju, gwarantuje właściwe wypełnianie ról społecznych w przyszłości.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotny wpływ odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni rodzinę dysfunkcyjną. Taka rodzina bez wsparcia z zewnątrz najczęściej nie jest w stanie sprostać obowiązkowi wobec dzieci, samodzielnie rozwiązać własnych problemów i wyjść z sytuacji kryzysowej.

Alkoholizm, narkomania, przestępczość, niewydolność opiekuńcza – wychowawczą oraz przemoc w rodzinie to zjawiska patologiczne z którymi najczęściej się spotykamy w rodzinie. Problemy te są najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży. Ich występowanie jest powiązane z problemem ubóstwa i długotrwałego bezrobocia, stanowiącym podłoże zachwiania równowagi i bezpieczeństwa w rodzinie.

Problemy rodzinne mają najczęściej charakter złożony, więc do ich rozwiązania niezbędne są interdyscyplinarne i skoordynowane działania osób ze specjalistycznym przygotowaniem oraz instytucji funkcjonujących na rzecz rodzin. Pomoc rodzinie ma na celu w konsekwencji przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez umożliwienie odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego wypełniania ról społecznych, umiejętności opiekuńczo – wychowawczych i społecznych. Dzięki temu dziecko ma szansę pozostać w rodzinie naturalnej, gdzie ma być przygotowane do prawidłowego funkcjonowania w życiu i w społeczeństwie.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Należy budować system wsparcia rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. Bardzo ważne jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny.

Do zadań własnych gminy i powiatu określonych w ustawie o pomocy społecznej należy opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem wspierania rodziny, opieki nad dzieckiem i rodziną, czyli tworzenie i wdrażanie programów wspierania rodziny. Obowiązujący system pomocy społecznej nałożył na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci, zaś zadania specjalistyczne takie jak poradnictwo rodzinne oraz zapewnienie opieki i wychowania dzieciom poza rodziną powierzył zarówno gminom, jak i powiatom. Podłożem nowych rozwiązań jest troska o zapewnienie każdemu dziecku stabilnego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

W tym celu powstał kolejny Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024, zwany dalej „Programem”, jest propozycją zintegrowanych kierunków działań na rzecz wsparcia rodziny i dziecka na terenie gminy Orzysz, jako kontynuacja działań ujętych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021. Powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Ustawa ta wskazuje konieczność opracowania i realizacji 3-letnich

gminnych programów wspierania rodziny. Założenia ustawy kładą szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną poprzez lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Celem opracowania dokumentu jest określenie potrzeb w zakresie wspierania rodziny oraz określenie kierunku działań w celu rozwoju systemu wsparcia rodzin. Drugą ważną przesłanką opracowania programu jest konieczność zaprogramowania skoordynowanych działań, które w określonym czasie i sytuacji pozwolą na osiągnięcie założonych rezultatów.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU:

Realizacja polityki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się między innymi na poniższych aktach prawnych :

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2020.821 t.j. z dnia 2020.05.08).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U.2020.1876 t.j. z dnia 2020.10.26).
3. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2020.111 t.j. z dnia 2020.01.24).
4. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U.2019.2407 t.j. z dnia 2019.12.16).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2021.1249 t.j. z dnia 2021.07.09).
6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2021-2028.
7. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U.2020.1329 t.j. z dnia 2020.07.31).
8. Ustawa z dnia 1 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U.2021.877 t.j. z dnia 2021.05.10).
9. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U.2021.1744 t.j. z dnia 2021.09.27).
10. Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz.U.2021.1082 t.j. z dnia 2021.06.17).
11. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U.2021.1082 t.j. z dnia 2021.06.17).
12. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2021.1119 t.j. z dnia 2021.06.23).
13. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j. z dnia 2020.11.19).
14. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U.2020.1057 t.j. z dnia 2020.06.18).
15. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2020.1359 t.j. z dnia 2020.08.10).

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU:

1. Praca z dzieckiem pozbawionym prawidłowej opieki ze strony rodziny powinna być elementem szerszego programu wspierania rodzin w środowisku lokalnym,
2. Główny akcent w pracy z rodziną powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabieranie dziecka z domu,
3. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji,
4. Praca socjalna z rodzicami biologicznymi dziecka powinna być prowadzona także po zabraniu go z domu, żeby zwiększyć jego szanse powrotu do domu,
5. Umieszczenie dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki rodziców w placówce opiekuńczo-wychowawczej może nastąpić dopiero po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy rodzinie naturalnej oraz w przypadku braku możliwości zapewnienia temu dziecku opieki szeroko rozumianej rodzinnej opiece zastępczej,
6. Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i konsultacji z pracownikiem socjalnym przy pomocy asystenta rodziny, poradnictwo specjalistyczne, terapie i mediacje, pomoc prawną, organizowanie dla rodzin spotkań poprzez tworzenie np.: „grup wsparcia” lub „grup samopomocy”.

Program wspierania rodziny nastawiony jest w głównej mierze na rozwiązywanie sytuacji, gdy rodzina i dziecko pozbawione są możliwości rozwijania się w swojej naturalnej rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem ze strony pomocy pracownika socjalnego i asystenta rodziny. Organizowanie i zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej jest obowiązkiem ustawowym samorządów gminnych.

Działalność osób odpowiedzialnych za wspieranie rodziny i wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej adresowana będzie do rodzin:

- 1) mających problemy z wypełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci i słabym przygotowaniu do pełnienia ról w rodzinie,
- 2) ubogich i osiągających niskie dochody,
- 3) o zbyt małej aktywności własnej i zawodowej,
- 4) wymagających wsparcia w rozwiązywaniu problemów i trudnych sytuacji kryzysowych.

Założeniem programu jest wspieranie osób i rodzin przeżywających trudności oraz upowszechnienie wiedzy o możliwości korzystania z wszelkich form placówek wsparcia w celu godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia w rodzinie. Zasadą nadrzędną programu jest ścisła współpraca z podmiotami świadczącymi pomoc rodzinie czyli MOPS- asystent rodziny i pracownik socjalny, szkoły, sądy, policja i stowarzyszenia np.: poprzez tworzenie wspólnych projektów.

Asystent rodziny przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Asystent rodziny ma za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na własne życie, podnieść samoocenę. Indywidualna pomoc służy rozwojowi kompetencji poszczególnych członków rodziny, osiąganiu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzaniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój.

Praca asystenta nie będzie polegała na wyręczaniu rodziny w realizacji swoich obowiązków i zadań, ale na wskazywaniu sposobów zmierzających do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów. Szerokie spektrum zadań stojących przed asystentem rodziny, począwszy od określenia na wstępie warunków współpracy, przez właściwe udzielanie rodzinie wsparcia w różnych sytuacjach życiowych, po monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu relacji pomagania, podyktowane jest potrzebą wsparcia rodziny w postaci czystej pracy socjalnej, w której pomoc finansowa i materialna leżałaby w kompetencji ośrodka pomocy społecznej. Natomiast asystent rodziny miałby za zadanie towarzyszyć rodzinie w organizacji i wypełnianiu

przez nią codziennych obowiązków. Asystent rodziny z uwagi na zróżnicowany charakter podejmowanych działań musi nie tylko dysponować umiejętnościami w pracy z rodziną, ale także musi posiadać interdyscyplinarną wiedzę na temat zasobów środowiska lokalnego m.in. podmiotów wspierających rodzinę na poziomie lokalnym.

Asystent rodziny jest w Polsce formą wsparcia rodziny przeżywającej trudności. Osobom na tym stanowisku stawiane są duże wymagania formalne i nieformalne np. związane z wymaganym poziomem wykształcenia, czy ich psychologicznym profilem umiejętności zawodowych. Wiedza asystenta rodziny w połączeniu z kompetencjami zawodowymi stanowi zaplecze do budowania pomysłów naprawczych skierowanych na rodzinę. Ujawniła się również istotna rola w budowaniu odpowiedniej współpracy pomiędzy asystentem rodziny, a pracownikiem socjalnym. Interdyscyplinarność działań, tworzenie sieci współpracy z różnymi podmiotami działającymi na rzecz wsparcia rodziny to wyzwania, przed którymi staną organizacje i instytucje wspierające rodzinę i realizujące zadania w tym zakresie

III. DIAGNOZA

Podstawą określenia działań w ramach Programu jest charakterystyka społeczno-demograficzna oraz analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu.

1. Sytuacja demograficzna

Gmina Orzysz liczy 8 830 mieszkańców, z czego 49,6% stanowią kobiety, a 50,4% mężczyźni. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców zmalała o 9,2%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Orzysz zawarli w 2019 roku 48 małżeństw, co odpowiada 5,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 31,0% mieszkańców gminy Orzysz jest stanu wolnego, 55,0% żyje w małżeństwie, 4,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,1% to wdowy/wdowcy. Gmina Orzysz ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -23. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,58 na 1000 mieszkańców gminy Orzysz. W 2019 roku urodziło się 89 dzieci, w tym 53,9% dziewczynek i 46,1% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 425 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,75 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz porównywalny do współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2019 roku 39,1% zgonów w gminie Orzysz spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 27,5% zgonów w gminie Orzysz były nowotwory, a 6,2% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Orzysz przypada 12,58 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2019 roku zarejestrowano 108 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 175 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Orzysz -67. W tym samym roku 3 osoby zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 2 wymeldowania za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 1. 61,2% mieszkańców gminy Orzysz jest w wieku produkcyjnym, 18,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

(Źródło: GUS, 31.XII.2020)

2. Sytuacja społeczna (powody przyznania pomocy):

W 2020 roku różnymi formami pomocy społecznej objęto 877 rodzin w tym 354 na wsi o łącznej liczbie osób w rodzinie 2607. Rodziny Korzystające z pomocy społecznej borykały się z wieloma problemami powodującymi ich dysfunkcję (ubóstwo 268 rodzin, bezrobocie 192 rodzin, długotrwała lub ciężka choroba 122 rodzin, niepełnosprawność 89 rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 62 rodziny.

Skala oraz różnorodność przyczyn udzielania pomocy społecznej świadczą o tym, jak ważne jest wspieranie rodziny kompleksowymi działaniami o charakterze profilaktycznym, zapobiegającym sytuacjom kryzysowym. Klientami pomocy społecznej są najczęściej osoby bezrobotne z najniższymi kwalifikacjami, lub bez wykształcenia¹. Z danych PUP w Piszcu wynika, że na dzień 31 grudnia 2020 roku zarejestrowanych było ogółem w Powiecie 2211 osób bezrobotnych, w tym 350 w Gminie Orzysz. Duża część osób korzysta ze wsparcia MOPS, a także innych podmiotów, np. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków.

Niezwykle niepokojącą tendencją od pewnego czasu jest wzrost liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Ogólna liczba osób korzystających z pomocy MOPS spada, jednak charakterystyka problemów z jakimi borykają się pracownicy socjalni świadczy o wzroście niewydolności opiekuńczo – wychowawczych rodziców. W statystykach nadal dominującym problemem jest ubóstwo i bezrobocie, jednakże w naszej ocenie rodziny z dziećmi mają wystarczające zasoby finansowe i to nie one powodują problemy opiekuńczo – wychowawcze.

Okres pandemii spowodował utratę części stałych źródeł dochodu, jednak działania w ramach systemu pomocy społecznej zmniejszyły negatywne skutki ubożenia rodzin, stąd w naszej ocenie nie jest to czynnik odpowiedzialny za pogorszenie funkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach. W dużym tempie rośnie problem zaburzeń w wypełnianiu przez rodziców obowiązków rodzicielskich, opiekuńczo – wychowawczych, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, czy radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych i problemach życia codziennego. Okoliczności te negatywnie wpływają na funkcjonowanie tych rodzin i prowadzą je do długotrwałego korzystania z pomocy służb społecznych i świadczeń z pomocy społecznej. Małoletnie dzieci w coraz większym stopniu pozostawiane są same sobie, a z podwórka czerpią wiedzę o życiu. Aby zapobiec sytuacjom kryzysowym należy budować system wsparcia w środowisku naturalnym danej rodziny.

Szereg zjawisk prowadzących do osłabienia zdolności opiekuńczo – wychowawczych w tutejszych rodzinach, wynika z braku wzorców zachowań, nasilenia postaw roszczeniowych, nagminnego cedowania odpowiedzialności za własne dzieci na instytucje, spadku kompetencji rodzicielskich. Dodatkowym czynnikiem pogarszającym sytuację w rodzinie jest wzrost zużycia alkoholu i substancji psychoaktywnych, co wynika po części ze wzrostu dochodów tych rodzin (500+ i inne świadczenia socjalne i osłonowe)

3. Zasoby Gminy

Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są:

- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- placówki wsparcia dziennego,
- organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej działające na terenie gminy Orzysz oraz powiatu.

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające w gminie Orzysz:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu.
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu.
3. Punkt Konsultacyjny w Orzyszu.
4. Urząd Miejski w Orzyszu.
5. Zespoły Szkolno-Przedszkolne z terenu Gminy Orzysz.
6. Żłobek Miejski w Orzyszu.

1 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Orzyszu

7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.
8. Powiatowy Urząd Pracy w Pisz.
9. Komisariat Policji w Orzyszu.
10. Sąd Rejonowy w Pisz.
11. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Pisz.
12. Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orzyszu.
13. Placówki Służby Zdrowia.
14. Świetlice Wiejskie.
15. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu.
16. POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu.
17. Parafie na terenie gminy Orzysz.
18. Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu.

IV. CELE PROGRAMU:

Na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji rodzin w gminie oraz na podstawie obowiązującego stanu prawnego zdefiniowano cel główny programu. Działania przewidziane w poszczególnych celach szczegółowych umożliwiają realizowanie polityki prorodzinnej na szczeblu gminnym. Celem programu jest tworzenie systemu wsparcia rodziny, który pozwala na efektywne budowanie mechanizmów współpracy z rodziną dziecka w środowisku domowym.

Cel Główny Programu:

Wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dzieci.

Cele szczegółowe :

1. Rodzina bardziej samodzielna ekonomicznie .
2. Zapobieganie kryzysom w rodzinie.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
4. Wzrost społecznej świadomości roli rodziny, promowanie wartości rodziny.

Cele szczegółowe obejmują założenia: ukształtują prawidłowe relacje między członkami rodziny, wzmocnią system norm i wartości dających gwarancję prawidłowego przebiegu procesu wychowania, promują działania skierowane na zdrowy styl życia i pożyteczne organizowanie czasu wolnego. Mamy nadzieję, że realizacja zadań zawartych w ofercie podniesie pozycję dziecka w rodzinie, poziom kultury osobistej członków rodzin oraz zmniejszy niewydolność wychowawczą rodziców wobec swoich dzieci. Rodzina w gminie Orzysz silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

V. ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU

1. Rodzina bardziej samodzielna ekonomicznie

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI
Świadczenie pomocy finansowej, rzeczowej rodzinom, żyjącym w trudnych warunkach materialnych.	MOPS w Orzyszu	2022-2024

Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole i przedszkolu.	MOPS w Orzyszu, Urząd Miejski w Orzyszu, lokalne placówki oświatowe, Żłobek Miejski w Orzyszu	2022-2024
Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych.	Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Urzędu Miejskiego w Orzyszu	2022-2024
Współorganizowanie wypoczynku dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin.	MOPS w Orzyszu, GKRPA w Orzyszu, lokalne placówki oświatowe, POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu, Kościoły	2022-2024
Współpraca z instytucjami i organizacjami z poza terenu gminy zajmującymi się pomocą rodzinie.	MOPS w Orzyszu, PUP w Piszcu, lokalni pracodawcy, organizacje pozarządowe	2022-2024

2. Zapobieganie kryzysom w rodzinie

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI
Systematyczna praca z rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi polegająca m. in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci; ocena sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	MOPS w Orzyszu, lokalne placówki oświatowe, Sąd Rejonowy w Piszcu, PCPR w Piszcu	2022-2024
Poradnictwo rodzinne oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i od innych środków psychoaktywnych.	MOPS w Orzyszu, lokalne placówki oświatowe, Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orzyszu, placówki służby zdrowia w Orzyszu, Komisariat Policji w Orzyszu, Urząd Miejski w Orzyszu, PCPR w Piszcu, Punkt Konsultacyjny w Orzyszu	2022-2024
Zapewnienie rodzinom z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych pomocy asystenta rodziny.	MOPS w Orzyszu	2022-2024

Działania korekcyjno-edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orzyszu, MOPS w Orzyszu, PCPR w Pisz	2022-2024
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę.	POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu., placówki oświatowe, MOSIR w Orzyszu, Kościoły	2022-2024
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.	MOPS w Orzyszu, Komisariat Policji w Orzyszu, GRKPA w Orzyszu, Kościoły, lokalne placówki oświatowe, POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu	2022-2024
Kształtowanie kompetencji rodzicielskich poprzez udział w Szkole dla Rodziców	MOPS w Orzyszu, lokalne placówki oświatowe, Żłobek Miejski w Orzyszu	2022-202
Prowadzenie działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”	Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Orzyszu	2022-2024

3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI
Pomoc rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze	MOPS w Orzyszu, lokalne placówki oświatowe, Żłobek Miejski w Orzyszu, PCPR w Pisz, Sąd Rejonowy w Pisz, Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Pisz	2022-2024
Promowanie i wspieranie organizacji zajęć pozalekcyjnych	lokalne placówki oświatowe, POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu	2022-2024
Uświadamianie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci.	MOPS w Orzyszu, lokalne placówki oświatowe, Żłobek Miejski w Orzyszu	2022-2024

4. Wzrost społecznej świadomości roli rodziny, promowanie wartości rodziny

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI
Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnej oraz integracja międzypokoleniowa	lokalne placówki oświatowe, GKRPA w Orzyszu, MOPS w Orzyszu, POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu, , kościoły, ŚDS w Orzyszu, Urząd Miejski w Orzyszu	2022-2024
Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych.	MOPS w Orzyszu, GKRPA w Orzyszu, lokalne placówki oświatowe, Żłobek Miejski w Orzyszu	2022-2024
Działalność edukacyjno-informacyjna na rzecz promowania rodziny (konferencje, szkolenia, kursy, warsztaty itp.)	MOPS w Orzyszu, lokalne placówki oświatowe, POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu, Urząd Miejski w Orzyszu	2022-2024

5. Rola i zadania asystenta

Zadania skoncentrowane będą przede wszystkim na:

- tworzeniu warunków do prowadzenia wczesnej profilaktyki i odpowiednich warunków wychowawczych;
- wspieraniu rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu i przebiegu procesu socjalizacji jej członków;
- rozwijanie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, wspólnego spędzania czasu wolnego, gospodarowanie posiadanymi zasobami i umiejętnościami,

Realizowane poprzez:

- zapobieganie nieprawidłowościom w funkcjonowaniu rodziny,
- propagowanie wzorcowych metod wychowawczych,
- zwiększanie umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów wewnątrzrodzinnych,
- właściwe ukierunkowanie celów, wartości i dążeń do wzrostu aspiracji życiowych rodziny,
- poprawa wyników w nauce małoletnich dzieci,
- uczenie umiejętności pożytecznego organizowania wolnego czasu poprzez wspólne przebywanie członków rodziny, zabawy, kształtowanie pozytywnych postaw i zacieśnianie wspólnych relacji,
- uczenie prawidłowych metod komunikacji interpersonalnej,
- podnoszenie poziomu kultury osobistej i poprawa wizerunku rodziny w środowisku lokalnym.

Etapy pracy asystenta:

- diagnoza sytuacji rodziny (społecznej, zawodowej, mieszkaniowej, zdrowotnej, dysfunkcje i nieprawidłowości, opracowanie planów działania.
- ustalenie potrzeb, problemów, zagrożeń, zakresu pomocy ze strony innych instytucji – wg zdiagnozowanych potrzeb,

- prowadzenie działań zmierzających do niwelacji błędów i nieprawidłowości, realizacja planów działania i kontraktów socjalnych wg potrzeb i indywidualnych predyspozycji uczestników. Praca asystenta wymagać będzie ścisłej współpracy z różnymi instytucjami i służbami: MOPS, PCPR, Sąd, Policja, szkoły, poradnia pedagogiczno-psychologiczna itp.

Metoda prowadzenia indywidualnego przypadku (*intensive case work*) polega na intensywnym oddziaływaniu pracownika na rodzinę. Terenem pracy jest mieszkanie rodziny. Asystent przychodzi do rodziny, odwiedza ją. Punktem wyjścia pracy z rodziną jest zaspokojenie jej potrzeb podstawowych przez zastosowanie konkretnej pomocy. Czasami pomoc pracownika wyraża się jedynie w ułatwianiu podopiecznym nawiązania kontaktów z kompetentnymi placówkami, czasem jest treningiem umiejętności członków rodziny, nadzorowaniem w wypełnianiu przez nią funkcji. To sposób pomocy realizowany przez asystenta, w którym przez analizę sytuacji rodziny lub jednostek wchodzących w jej skład, borykających się z jakimś problemem w kontekście środowiska, prowadzi się do opracowania diagnozy przypadku oraz planu postępowania i podjęcia działań profilaktycznych, kompensacyjnych lub terapeutycznych, angażując jednostkę w cały proces pomocy dla jej dobra i dobra społecznego.

VI. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.

Ewaluacja programu będzie oparta na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych pozyskanych od instytucji realizujących zadania w ramach niniejszego programu (według załącznika nr 1 do programu). Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie MOPS w Orzyszu.

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji programu służy sprawdzeniu, czy zostały zrealizowane planowane działania oraz jaki jest wynik zrealizowanych przedsięwzięć. Roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny będzie przedstawiane Radzie Gminy Orzysz w terminie do 31 marca za rok poprzedni.